

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 20/2011 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (kansainväliset perintöasiat)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 16 päivänä marraskuuta 2011 lähettänyt lakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 1. OM 15.11.2011 asiassa U 84/2009 vp eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (kansainväliset perintöasiat).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Salla Silvola, oikeusministeriö

- lakimies Eeva Jokineva, Finanssialan Keskusliitto
- asianajaja Hilikka Salmenkylä, Suomen Asianajajaliitto
- professori Markku Helin.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon LaVL 1/2010 vp. Lisäksi asiaa on käsitelty aiemmin tunnuksella E 75/2005 vp — LaVL 22/2005 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi

Euroopan komissio teki 14.10.2009 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöön otosta (KOM(2009) 154 lopullinen).

Ehdotusta on käsitelty oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksissa 18.5.2010 ja 6.6.2011. Puheenjohtajamaan tavoitteena on saavuttaa ehdotuksesta poliittinen yhteisymmärrys 13.—14.12.2011 pidettävässä oikeus- ja sisäasioiden

neuvostossa. Ehdotusta käsitellään seuraavan kerran puheenjohtajamaan järjestämässä kokouksessa 22.—23.11.2011.

Asetetut neuvottelutavoitteet ja neuvottelujen kulku ilmenevät yksityiskohtaisesti valtioneuvoston kirjelmästä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kanta on pääpiirteissään seuraava:

Kokonaisuutena tarkastellen valtioneuvosto katsoo, että valtaosa asetetuista neuvottelutavoitteista on saavutettu ja että asetusehdotus on pääpiirteittäin hyväksyttävissä. Suurin jäl-

jellä oleva yksittäinen kysymys koskee kuolinpesän hallintoa ja pesänselvittäjien toimivaltuuksia, joiden osalta tilanne on vaikea. Toinen tärkeä asiakohda liittyy mahdollisuuteen jatkaa pohjoismaisen perintösopimuksen (SopS 20-21/1935) soveltamista Suomen ja Ruotsin välillä sen uudistetussa muodossa.

Pesänselvittäjän asema ja toimivaltuudet sekä pesänselvitykseen ja perinnönjakoon liittyvät menettelykysymykset toimivaltaisessa jäsenvaltiossa

Valtioneuvoston mukaan pesänselvitykseen ja perinnönjakoon liittyvät menettelykysymykset voidaan asetetun tavoitteen mukaisesti ratkaista sen valtion lain mukaan, jossa pesänselvitys ja perinnönjako toimitetaan. Menettelyä koskevia säännöksiä on neuvotteluissa kuitenkin tulkittu hyvin ahtaasti, ja pesänselvittäjän toimivaltuuksia koskevat seikat on katsottu kuuluviksi sovellettavan lain eikä toimivaltaisen valtion lainsäädännön alaan. Koska mikään Suomen tekemä toimivaltaan perustuva aloite kuolinpesän hallinnosta ei ole saanut työryhmässä kannatusta, näyttää todennäköiseltä, että emme tule saavuttamaan asetettua tavoitetta siltä osin kuin tavoitteena on mahdollisuus nimittää pesänselvittäjä Suomen laissa määritellyin toimivaltuuksin, jos pesänselvitys ja perinnönjako toimitetaan Suomessa. Valtioneuvosto katsoo, että toimivaltaan perustuva pesänselvittäjän hallinto on kuitenkin edelleen Suomen ensisijainen tavoite. Toissijaisesti voidaan hyväksyä puheenjohtajan omaisuuden sijaintipaikkaan perustuva kompromissiehdotus, ellei ensisijaista neuvottelutavoitetta saavuteta.

Joka tapauksessa näyttää selvältä, että enemmistö ei tule hyväksymään sitä, että vastuu vainajan ja kuolinpesän velasta määräytyisi aina perittävän viimeisen asuinpaikkavaltion lain mukaan, vaan velkavastuuseen sovellettaisiin perittävän valitsemaa lakia, joka voisi olla myös perittävän kansalaisuusvaltion laki. Ellei tällaista erillistä lainvalintaa ole tehty, sovellettavaksi tulee asetuksen pääsäännön ja asetetun neuvottelutavoitteen mukaisesti perittävän viimeisen asuinpaikan laki. Tältä osin valtioneuvosto kat-

soo, että neuvottelutulos on hyväksyttävä, vaikka tulos ei lainvalintatilanteessa vastaa asetettuja neuvottelutavoitteita.

Perillisten mahdollisuus sopia tuomioistuimen toimivallasta

Kesäkuussa 2011 neuvosto päätti, että asetukseen otetaan yksi tai useampi oikeuspaikan valintaa koskeva säännös. Tämänhetkisen asetus ehdotuksen mukaan perilliset ja testamentinsaajat voivat sopia, että sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jonka lain perittävä oli valinnut perimyksensä sovellettavaksi, on yksinomainen toimivalta käsitellä perimysasia. Jäsenmaiden enemmistö ei kuitenkaan näytä hyväksyvän ajatusta hiljaisesta prorogaatiosta, vaan edellyttää vähintäänkin nimenomaista tahdonilmaisua oikeuspaikan hyväksymisestä tai peräti kirjallista toimivaltaa koskevaa sopimusta. Neuvottelut ovat tältä osin vielä kesken.

Valtioneuvosto katsoo, että neuvottelutavoite on saavutettu siten, että perillisillä tulee olemaan rajoitettu mahdollisuus sopia tuomioistuimen toimivallasta. Sopimuksen muotoa koskevat neuvottelut ovat vielä kesken.

Jäsenvaltioiden toimivalta suhteessa kolmansiin maihin

Asetusehdotuksessa on toissijaista toimivaltaa koskeva 6 artikla, joka antaa pääsäännöstä poiketen jäämistöomaisuuden sijaintivaltiolle toimivallan käsitellä perintöasiaa silloin, kun perinnönjättäjän viimeinen asuinpaikka ei sijaitse EU:n jäsenvaltiossa. Lisäedellytyksinä jäsenvaltion toimivallalle tuolloin on, että perinnönjättäjä oli ennen asuinpaikan vaihtumista kolmanteen valtioon asunut kyseisessä jäsenvaltiossa eikä asuinpaikan vaihtumisesta ole kulu-
nut kanteen vireillepanoajankohtana enempää kuin viisi vuotta tai että perinnönjättäjä oli kuollessaan kyseisen jäsenvaltion kansalainen. Asetusehdotuksen alkuperäiseen versioon sisältyi edellä mainittujen kohtien lisäksi vaihtoehto, joka antoi EU:n jäsenvaltiolle toimivallan käsitellä perintöasiaa myös silloin, jos yhdellä perillisistä tai testamentinsaajista on asuinpaikka siinä jäsenvaltiossa, jossa omaisuus sijaitsee. Vi-

meisestä toimivaltaperusteesta, jota valtioneuvoston kirjelmässä on kritisoitu kohtuuttoman laajaksi, on sittemmin luovuttu neuvotteluiden kuluessa.

Valtioneuvosto katsoo, että neuvottelutavoite on saavutettu, koska suhteettoman laajaksi katsotusta perillisen tai testamentinsaajan asuinpaikkaan sidotusta toimivaltaperusteesta on luovuttu.

Perittävän asuinpaikkaa koskevat täydentävät säännöt

Asetusehdotus määrittelee yleisperimykseen sovellettavan lain perittävän asuinpaikan mukaan. Artiklaan on kesäkuun 2011 neuvoston päätöksellä lisätty toinen kappale, jonka mukaan sovellettavaksi laiksi voidaan poikkeuksellisesti määrätä jonkin toisen valtion laki, jos tapaukseen liittyvistä kaikista seikoista ilmenee, että perinnönjättäjällä oli tuohon valtioon selvästi lähempi yhteys. Kappaletta on ehdotettu täydennettäväksi johdanto-osalla, jossa selostetaan näitä poikkeustilanteita koskevia esimerkkejä. Tällaisesta tilanteesta olisi kyse esim. silloin, kun perinnönjättäjä on muuttanut asuinpaikkavaltion vain vähän ennen kuolemaansa.

Valtioneuvosto katsoo, että tämänhetkinen neuvottelutulos vastaa asetettuja neuvottelutavoitteita.

Perittävän tahdonautonomia ja siirtymäsäännökset

Komission alkuperäisen ehdotuksen mukaan perittävän ennen asetuksen voimaantuloa tehty lainvalintaa koskeva määräys olisi pätevä vain, jos se olisi pätevä myös asetuksen mukaan. Asetusehdotuksen lainvalintaa koskevat säännökset ovat kapeammat kuin Suomen kansallisessa lainsäädännössä. Neuvottelujen kuluessa siirtymäsäännöksiä on täydennetty puheenjohtajan ehdotuksella, jonka mukaan ennen asetuksen voimaantuloa tehty lainvalinta olisi lisäksi pätevä niissä jäsenvaltioissa, joissa se oli valinnan tekohetken aikaan pätevä. Tämä täydennys on saanut laajaa kannatusta. Lisäksi Saksa on ehdottanut siirtymäsäännöksiä täydennettäväksi

tätäkin laajemmalle, mihin Suomi on suhtautunut myönteisesti.

Valtioneuvosto katsoo, että tämänhetkinen neuvottelutulos vastaa asetettuja neuvottelutavoitteita. Mahdollisuuksien rajoissa on, että siirtymäsäännöstä tullaan muokkaamaan vieläkin laajemmalle perittävän tahdonautonomian kunnioittamiseksi.

Kuolinpesän hallinnointi yhtenä kokonaisuutena yhden sovellettavan lain nojalla ja hallinnon koordinointi kuolinpesän hallinnon hajautuessa

Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksessa sovittiin jo toukokuussa 2010 yleisestä periaatteesta, jonka mukaan vain yhden jäsenvaltion tuomioistuimet tai toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät tietyn jäämistön perimyksen kokonaisuudessaan riippumatta siitä, onko jäämistöomaisuutta useammassa kuin yhdessä valtiossa. Otsikon mukainen tavoite on siis tältä osin saavutettu jo varhaisessa vaiheessa. Kuolinpesän hallintoa koskevissa asioissa Suomen tavoite on kuitenkin ristikkäinen edellä mainitun yleisen periaatteen kanssa, koska tavoitteena on ollut toteuttaa kuolinpesän hallinto toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Toisaalta puheenjohtajamaan tekemän kompromissiehdotuksen mukaan, jos kuolinpesän hallinto hajautuu, paikallisten pesänselvittäjien tai testamentin toimeenpanijoiden tulee koordinoida keskenään hallintoa.

Valtioneuvoston mukaan neuvottelut ovat kuolinpesän hallinnon ja sen koordinoinnin osalta vielä kesken, mutta jos puheenjohtajamaan ehdotus toteutuu, asetusehdotus sisältäisi myös hallinnon koordinoitua koskevia säännöksiä, ja näin ollen eduskunnan asettama neuvottelutavoite on asetuksessa otettu huomioon.

Pesänjakajan päätösten tunnustaminen ja tuomioistuimen määritelmä

Valtioneuvosto katsoo, että asetettu neuvottelutavoite pesänjakajan aseman ja toimivaltuuksien turvaamisesta on saavutettu, koska tuomioistuimen määritelmä kattaa myös pesänjakajien tekemät päätökset.

Eurooppalaista perintötodistusta koskevat säännökset ja perintötodistuksen joustava luonne

Valtioneuvosto katsoo, että perintötodistuksesta on tulossa hyvin joustava instrumentti, joten tavoite todistuksen joustavasta luonteesta on saavutettu. Perintöasetuksesta koituvia lopullisia vaikutuksia käytännön toimijoille on vielä tässä vaiheessa hyvin vaikea arvioida, mutta koska tuomioistuimelle on jätetty useissa kohdissa harkintavaltaa ja mahdollisuuksia itse säännellä sille koituvaa työmäärää, neuvottelutavoite, joka koskee pyrkimystä kohtuullistaa tuomioistuinten työmäärää, voidaan katsoa saavutetuksi.

Suhde pohjoismaiseen perintökonventioon

Suomi ja Ruotsi ovat valmistelleet ehdotuksen, jonka mukaan Suomen ja Ruotsin välillä voitaisiin edelleen soveltaa pohjoismaista perintösopimusta,

mutta muokattuna siten kuin vuonna 2012 tehtävässä yhteispohjoismaisessa sopimuksessa sovitaan. Pohjatyo muokkaukselle on jo tehty Pohjoismaiden välisessä asiantuntijatyöryhmässä, ja sen tulokset on luovutettu pohjoismaiselle ministerineuvostolle kesäkuussa 2011.

Valtioneuvoston mukaan neuvotteluissa on pyritty siihen, että pohjoismaisen perintösopimuksen soveltamista voitaisiin jatkaa Suomen ja Ruotsin välillä. Tämä ei kuitenkaan ole saanut kannatusta, ja myös oikeudellisesti katsoen tilanne on haastava. Valtioneuvosto pitää erittäin epätodennäköisenä, että asiassa voitaisiin saavuttaa sellainen neuvottelutulos, joka mahdollistaisi pohjoismaisen perintösopimuksen soveltamisen jatkamisen. Valtioneuvosto ei kuitenkaan pidä tätä kynnyskysymyksenä perintöasetuksen hyväksymiselle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Pesänjakaja, perintötodistus, perittävän tahdonautonomia ja toimivaltainen tuomioistuin

Kansainvälisiä perintöasioita koskevasta asetusehdotuksesta on neuvoteltu Euroopan unionissa reilut kaksi vuotta. Valtioneuvoston jatkokirjelmässä selvitetään neuvotteluille asetettuja tavoitteita ja arvioidaan niissä onnistumista.

Valtioneuvoston jatkokirjelmän ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta katsoo, että useassa kysymyksessä neuvotteluille asetetut tavoitteet on onnistuttu saavuttamaan varsin hyvin. Asetusehdotusta on saatu muutettua muun muassa niin, että se kattaa Suomen järjestelmälle tunnusomaiset pesänjakajan päätökset. Myös perintötodistuksesta on tulossa hyvin joustava instrumentti.

Lisäksi on myönteistä, että siirtymäsäännöksiin on voitu turvata se, että ennen asetuksen voimaantuloa tehty lainvalinta, joka on Suomen lain nojalla pätevä, on pätevä Suomessa myös asetuksen voimaantulon jälkeen. Tämä on tärkeää

ottaen huomioon, että perittävän mahdollisuus valita perimyksen sovellettava laki on asetusehdotuksessa Suomen voimassa olevaa lainsäädäntöä rajoitetumpi. Toisaalta perittävän tahdonautonomia voisi olla ehdotettua laajempikin. Saadun selvityksen mukaan mahdollisuuksien rajoissa on, että perittävän tahdonautonomia voitaisiin vieläkin paremmin ottaa huomioon. Tämä olisi valiokunnan mielestä hyvin kannatettavaa.

Asetettujen tavoitteiden mukaan neuvotteluissa tuli selvittää, voidaanko perillisille antaa rajoitettu mahdollisuus sopia tuomioistuinten toimivallasta esimerkiksi siten, että tuomioistuin, jossa asia on saatettu vireille, olisi toimivaltainen, jos vastaaja vastaa kanteeseen eikä tee väitettä toimivallan puuttumisesta (ns. hiljainen prorogaatio). Tältä osin neuvotteluissa on edistytty niin, että asetusehdotus mahdollistaa toimivallasta sopimisen, mutta varsin rajoitetusti, eikä se kata edellä selvitettyä Suomen lainsäädännössä tunnustettua ns. hiljaista prorogaatiota. Ottaen huomioon, että neuvottelut ovat täl-

tä osin vielä kesken, valiokunta pitää tärkeänä, että hiljaisen prorogaation tunnustamista asetus-ehdotuksessa pyritään vielä edistämään.

Pesänselvitykseen ja velkavastuuseen sovellettava laki

Yksi keskeisistä neuvotteluille asetetuista tavoitteista pyrki siihen, että pesänselvitykseen ja perinnönjakoon liittyvät menettelykysymykset voitaisiin mahdollisimman laajasti ratkaista sen valtion lain mukaan, jossa pesänselvitys ja perinnönjako toimitetaan. Tavoitteena oli lisäksi, että vastuu vainajan ja kuolinpesän velasta määntyisi perittävän viimeisen asuinpaikkavaltion lain mukaan. Tavoitteiden taustalla on se, että Suomen kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten mukaan Suomessa tapahtuvaan pesänselvitykseen sovelletaan näissä kysymyksissä Suomen lakia. Tavoitteiden avulla pyrittiin varmistamaan se, että asetusehdotus ottaa asianmukaisesti huomioon Suomen järjestelmän, joka pesänselvityksen ja velkavastuun osalta poikkeaa merkittävästi Keski- ja Etelä-Euroopan maiden järjestelmistä. Pesänselvittäjän yhtenä tehtävänä on Suomen lain mukaan selvittää vainajan ja pesän velat sekä maksaa ne. Pesänselvittäjä voi myös myydä pesään kuuluvaa omaisuutta velkojen maksamiseksi. Pesänselvittäjän asema ja toimivaltuudet ovat näin merkityksellisiä velkojen suojan kannalta.

Näitä kysymyksiä koskevat neuvottelut ovat Suomen kannalta olleet kuitenkin vaikeat. Tämänhetkinen asetusehdotus lähtee siitä, että perimyksen sovellettava laki koskee sekä pesänselvitystä että velkavastuuta. Tämä merkitsee sitä, että jos perittävä on tehnyt lainvalinnan tietyn valtion lain soveltamiseksi, tätä lakia sovelletaan myös kuolinpesän hallintoon ja velkavastuuseen, vaikka perittävän viimeinen asuinpaikka olisi Suomi ja pesänselvitys tapahtuisi Suomessa.

Saadun selvityksen mukaan tähänastisten neuvottelujen perusteella ei ole realistisista toivoa, että ratkaisua liittyen velkavastuuseen sovellettavaan lakiin saataisiin enää muutettua. Valiokunta pitää tätä valitettavana mutta katsoo, että neuvottelutuloksen hyväksymistä hel-

pottaa tieto siitä, että useissa jäsenvaltioissa perillinen perii paitsi vainajan varat myös velat ja yleensä perilliset vastaavat vainajan veloista henkilökohtaisesti otettuaan perinnön vastaan. Perillisen henkilökohtainen velkavastuu vainajan veloista on siten yleensä laajempi kuin Suomen järjestelmässä, jossa vainajan veloista vastaa vain perinnönjättäjän omaisuus. Lisäksi voidaan ottaa huomioon, että jos perittävä ei ole tehnyt lainvalintaa, asetusehdotus johtaa Suomen alkuperäisen tavoitteen mukaisesti siihen, että sovelletaan perittävän viimeisen asuinpaikan lakia. Tällaiset tapaukset ovat käytännössä todennäköisesti yleisempiä.

Se, että pesänselvitykseen sovelletaan asetusehdotuksen mukaisesti perittävän valitsemaa lakia, voi vuorostaan johtaa esimerkiksi siihen, ettei pesänselvittäjä voi Suomessa tapahtuvassa pesänselvityksessä maksaa perittävän velkoja kuolinpesän varoista ilman perillisten suostumusta, jos omaisuuden omistusoikeus siirtyykin sovellettavan lain mukaan perillisille. Tämä voi tulla suomalaisille velkojille yllätyksenä. Valiokunta katsookin, että pesänselvitykseen sovellettavalle laille aiemmin asetettu tavoite mahdollistaisi parhaiten Suomen pesänselvittäjäjärjestelmän huomioon ottamisen ja turvaisi selkeimmin velkojen aseman. Yhteisösääntelyin ei tulisi heikentää velkojen asemaa ja luottamusta, sillä oikeudellinen epävarmuus ja ennakkoimattomuus saattavat vaikuttaa luoton saantiin ja hintaan. Edellä mainituista syistä valiokunta pitää alkuperäistä tavoitetta jatkossakin ensisijaisena.

Jos edellä mainittua ensisijaista tavoitetta ei ole mahdollista saavuttaa, on Suomen kannalta olennaista, että pääsääntöön perimyksen sovellettavasta laista saadaan asianmukaiset ja riittävät poikkeukset. Puheenjohtajavaltion ehdotus siitä, että pesänselvittäjä ei voisi myydä perittävän omaisuutta velkojen maksamiseksi, mutta voisi hakea tai käyttää turvaamistoimenpiteitä omaisuuden säilymisen varmistamiseksi, on valiokunnan mielestä hyväksyttävissä, jos saadaan varmistus siitä, että pesänselvittäjän turvaamistoimet määräytyvät pesänselvitysvaltion lain mukaan. Suomalaisen pesänselvittäjän

turvaamistoimiin olisi valiokunnan näkemyksen mukaan voitava soveltaa perintökaaren mukaisia turvaamistoimia. Jos neuvotteluissa päädytään siihen, että pesänselvittäjiä voi olla useampia eli jokaisessa valtiossa, jossa perittävällä on omaisuutta, tämä merkitsee sitä, että pesän hallinto hajautuu. Tällöin on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten tällaiset tilanteet koordinoitadaan.

Asetuksen suhde pohjoismaiseen perintösopimukseen

Alkuperäinen asetusehdotus merkitsi sitä, ettei pohjoismaisen perintösopimuksen soveltamista Suomen ja Ruotsin välisissä suhteissa voida jatkaa, kun asetus tulee voimaan. Viimeisimmässä puheenjohtajan ehdotuksessa sanamuotoa on muutettu, minkä pohjalta Suomi ja Ruotsi ovat valmistelleet ehdotuksen, jonka mukaan Suomen ja Ruotsin välillä voitaisiin edelleen soveltaa pohjoismaista perintösopimusta, mutta muokattuna siten kuin vuonna 2012 tehtävässä yhteispohjoismaisessa sopimuksessa sovitaan.

Valiokunta pitää pohjoismaista yhteistyötä tärkeänä ja tukee yleisellä tasolla tavoitetta siitä, että pohjoismaiden välisen sopimusten soveltamista voitaisiin jatkaa Suomen ja Ruotsin

välisissä suhteissa senkin jälkeen, kun samasta asiasta on annettu yhteisötason sääntelyä. Suomi ja Ruotsi ovat ennenkin saaneet yhteisösääntelyyn poikkeuksia, jotka ovat mahdollistaneet pohjoismaisten sopimusten soveltamisen.

Nyt käsiteltävässä asetusehdotuksessa tilanne kuitenkin poikkeaa aiemmista instrumenteista siinä, että poikkeusta haetaan sille, että Suomi ja Ruotsi voisivat sitoutua pohjoismaiseen perintösopimukseen sen uudistetussa muodossa. Valiokunta pitää tällaista poikkeusmahdollisuutta sinällään selvittämisen arvoisena ja katsoo, ettei tällaiseen poikkeukseen ole huomauttamista, jos se vain on yhteisösääntelyn kannalta mahdollinen. Lisäksi olisi voitava varmistua siitä, ettei pohjoismaisen perintösopimuksen soveltamisesta Suomen ja Ruotsin välillä aiheudu käytännön ongelmia esimerkiksi suhteessa suomalaisien päätösten tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon muissa jäsenvaltioissa.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin huomioin.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Lars Erik Gästgivars /r
jäs. James Hirvisaari /ps
Suna Kymäläinen /sd
Antti Lindtman /sd
Markku Mäntymaa /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Aino-Kaisa Pekonen /vas

Jaana Pelkonen /kok
Arto Pirttilahti /kesk
Kristiina Salonen /sd
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.